

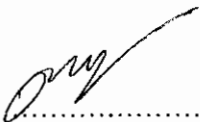
การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว

กัญต์สินี บุญสม

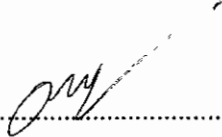
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

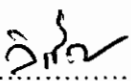
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ กัณฑ์สินี บุญสม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตร
มหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

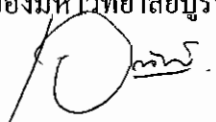
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ตันศิริกงคด)

..... กรรมการ
(ดร.ไชยา กุฎาคาร)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณะบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีชร)

วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2558

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ตันศิริคงคล และดร. ไชยา กุฎาคารคณะกรรมกรที่ปรึกษางานนิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาและคอยแนะนำแนวทางในด้านวิชาการศึกษาวิจัย ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงรูปแบบให้ถูกต้อง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ขอบกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้คำปรึกษาและกำลังใจในการศึกษาตลอดมา อันเป็นผลทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย อีกทั้งประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในเทศบาลเมืองอรัญประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไขงานนิพนธ์ฉบับนี้

ประโยชน์ที่เกิดจากผลงานวิจัยเล่มนี้ ขอมอบแด่บุพการี และครูอาจารย์ทุกท่านที่คอยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือด้วยห่วงใยมาโดยตลอด ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จคุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอมอบเพื่อเป็นการศึกษาพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และประเทศไทย

กนต์สินี บุญสม

56910331: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ การจัดการ/ ขยะมูลฝอย/ เทศบาลเมืองอรัญประเทศ/ สระแก้ว

กัณฑ์สันนิษฐาน: การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (PEOPLE'S PARTICIPATIONS ON WASTE MANAGEMENT: A CASE STUDY OF THE ARANYAPRATHET MUANG MUNICIPALITY, SAKEAO.) คณะกรรมการการควบคุมงานนิพนธ์: ไพฑูรย์ โพธิสว่าง, ร.ด., วิเชียร ต้นศิริคงคล, ร.ด., ไชยา กุฎยาาง, D.B.A. 77 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การรับรู้ข่าวสาร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ โดยการสุ่มตัวอย่าง จากประชากรทั้งหมดจำนวน 16,067 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน โดยใช้กรอบแนวคิด การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t-Test ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม กรณีพบว่ามีความสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินงาน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยนรองลงมา คือ ด้านการประเมินผล ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยนต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผน และการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและการรับรู้ข่าวสารต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน.....	24
ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา.....	38
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	39
ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย.....	42
การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	44
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
สรุปผล.....	54
อภิปรายผล.....	56
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	62
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	67

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ..... 39
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ..... 39
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา..... 40
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้..... 40
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ..... 41
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร..... 41
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอย..... 42
8	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอย จำแนกตามเพศ..... 44
9	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอย จำแนกตามอายุ..... 45
10	การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD..... 45
11	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอย จำแนกตามระดับการศึกษา..... 47
12	การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD..... 47
13	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามรายได้..... 48
14	การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD..... 49
15	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามอาชีพ..... 50
16	การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD..... 50
17	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร..... 51
18	การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD..... 52
19	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย..... 53

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	กรอบแนวความคิดในการวิจัย..... 33

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีหลายประการ เช่น มลพิษต่าง ๆ ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์เป็นปัญหาที่เกิดจากความเห็นแก่ตัวมักง่ายและขาดระเบียบวินัย รวมถึงการขยายตัวของชุมชนและความหนาแน่นของประชากร

ความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของภาคอุตสาหกรรม และการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร เป็นเหตุให้หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นไม่สามารถดูแลและให้บริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เช่น ที่อยู่อาศัยและการสุขาภิบาล พื้นที่การเกษตร ที่อยู่อาศัย โดยรอบก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการบริโภคอาหารและวัตถุดิบต่าง ๆ ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมเร่งการผลิต เครื่องอุปโภคบริโภคให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดเศษสิ่งของเหลือจากการใช้ ได้แก่ พลาสติก โฟม กระจก ภาชนะบรรจุอาหาร มีปริมาณมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งผลพวงเหล่านี้ทำให้มีปริมาณขยะจำนวนมาก ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่องและนับเป็นปัญหาสำคัญอย่างมากของชุมชนที่ต้องได้รับการจัดการและแก้ไข

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองและชนบทมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่น อากาศเป็นพิษ ขยะมูลฝอย น้ำเสีย ฯลฯ ในแต่ละปีหน่วยงานต่าง ๆ ต้องใช้งบประมาณสำหรับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูงและเพิ่มขึ้นทุกปี

ปัจจุบันคนไทยกว่า 60 ล้านคนสามารถสร้างขยะได้มากถึง 14 ล้านตันต่อปี แต่ความสามารถในการจัดเก็บขยะกลับมีไม่ถึงร้อยละ 70 ของขยะที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างตามสถานที่ต่าง ๆ หรือมีการนำไปกำจัดโดยวิธีกองบนพื้นซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อากาศเสีย เกิดจากการเผามูลฝอยกลางแจ้ง ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ และน้ำเสียที่เกิดจากการกองมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้น เมื่อฝนตกจะเกิดน้ำเสียซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำ ทำให้เกิดมลภาวะหรือมลพิษทางน้ำ แหล่งพาหนะนำโรคจากมูลฝอยตกค้างบนพื้นจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หนูและแมลงวัน ซึ่งเป็นพาหนะนำโรคติดต่อ ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย

ของประชาชน เหตุรำคาญและความไม่น่าดู จากการเก็บขยะมูลฝอยไม่หมดทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน

จากสภาพปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของชุมชนและมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงและขยายพื้นที่ออกไปสู่สังคมในชนบท ดังนั้น ทั้งในส่วนองภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชนและประชาชนทุกคนจะต้องให้ความสำคัญ มีจิตสำนึกในการหาแนวทางการแก้ไขและยุทธวิธีรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถควบคุมจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยให้ลดน้อยลงและหมดไปมากที่สุด โดยพยายามหาแนวทางเพื่อที่จะลดปริมาณขยะมูลฝอยลงด้วยการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ ในด้านการเก็บขยะ การขนขยะ และการเลือกใช้วิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ ในด้านการเก็บขยะ การขนขยะ การเลือกใช้วิธีการจัดการขยะมูลฝอย โดยให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด

ในการเก็บรวบรวมและจัดการขยะมูลฝอย ถ้าหากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน นับตั้งแต่จุดเริ่มต้น คือ การก่อขยะในปริมาณที่จำเป็น การทิ้งขยะมูลฝอยให้สะดวกในการจัดเก็บ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ซึ่งจะต้องตระหนักว่าปัญหานี้เป็นเรื่องสำคัญและต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน แม้ว่าหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยจะเป็นของเทศบาลเมือง แต่ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จขึ้นได้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือและพฤติกรรมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่นั้น ๆ ด้วย เทศบาลเมือง ไม่อาจทำหน้าที่ได้สมบูรณ์หรือมีประสิทธิภาพได้แต่เพียงลำพัง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญยิ่ง และเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพื่อนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาข้อมูลของเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เทศบาลมีพื้นที่ทั้งหมด 5 ตารางกิโลเมตร ประชากรในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศจำนวนทั้งหมด 16,067 คน แบ่งเป็น ชาย 8,716 คน หญิง 7,351 คน (ข้อมูลจากสำนักงานเทศบาลเมืองอรัญประเทศ ณ วันที่ 4 สิงหาคม ปี 2557) พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เทศบาลใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ ประมาณ 10 ไร่ ตั้งอยู่ที่บ้านคลองลึก ตำบลอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งพื้นที่นี้เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 กำจัดขยะมูลฝอยโดยการเทลงหลุมและไถกลบเป็นครั้งคราว โดยไม่มีการไถกลบทุกวัน นอกจากนี้ในพื้นที่กำจัดยังมีการเผาขยะโดยชาวบ้านที่เข้ามาคัดแยกขยะไปขาย ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศประมาณวันละ 30 ตัน โดยเทศบาลสามารถให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยได้ประมาณ 26 ตัน/วัน สภาพโดยรอบของสถานที่กำจัดขยะเป็นพื้นที่ว่างเปล่า มีชุมชนอยู่ใกล้เคียงสถานที่กำจัดประมาณ 0.3 กิโลเมตร จำนวน 12 หลังคาเรือน และมีแหล่งน้ำสาธารณะและพื้นที่เกษตรอยู่ใกล้เคียงประมาณ 0.1 กิโลเมตร ภายใน

สถานที่กำจัดมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านกลิ่น คิวไฟ แมลงและสัตว์พาหะนำโรคเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดการร้องเรียนจากชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง อันเนื่องมาจากการเผาของชาวบ้านและชาวกัมพูชาที่เข้ามาคัดแยกขยะในสถานที่กำจัด

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการรองรับความเจริญเติบโตในอนาคต โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนและยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายประหยัดงบประมาณของเทศบาลเมืองด้วย จึงสนใจอยากทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วว่าอยู่ในระดับใด และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการรับรู้ข่าวสาร ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การรับรู้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง ด้านการจัดการขยะในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นการศึกษาถึงการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

และการมีส่วนร่วมด้านการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ ระหว่างประชาชนที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในรูปแบบเชิงสำรวจ โดยการเก็บข้อมูลจากการออกแบบสอบถามประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ

1. ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ โดยการสุ่มตัวอย่าง จากประชากรทั้งหมดจำนวน 16,067 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาได้สำรวจแบบสอบถามจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ ในระหว่างวันที่ 1-30 มีนาคม 2558 เป็นจำนวน 1 เดือน

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร ภาชนะบรรจุ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

ขยะหรือมูลฝอย หรือของเสีย เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลต่อสุขภาพอนามัย มูลฝอยหรือของเสียกำลังมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี เพราะสาเหตุจากการเพิ่มของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและทางอุตสาหกรรม นับเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนซึ่งต้องจัดการและแก้ไข ปริมาณกากของเสียและสารอันตราย ได้แก่ ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและสารพิษที่ปนเปื้อนอยู่ในแหล่งน้ำ ดิน และอากาศ ตลอดจนบางส่วนตกค้างอยู่ในอาหาร ทำให้ประชาชนทั่วไปเสี่ยงต่ออันตรายจากการเป็นโรคต่าง ๆ เช่น โรคมะเร็ง และ โรคผิดปกติทางพันธุกรรม เป็นต้น

การจัดการมูลฝอย หมายถึง หลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บกัก การรวบรวมมูลฝอย การขนถ่าย และการขนส่ง การแปรรูปเพื่อการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย และการกำจัดมูลฝอย โดยจะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการยอมรับทางสังคม

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมอย่างหนึ่ง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนที่เป็นไปในรูปของผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมกระทำให้เกิดผลของกิจกรรมที่เข้าร่วมมิใช่เป็นผู้ร่วมคิดตัดสินใจหรือผู้ได้รับประโยชน์เท่านั้น แนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล (2527, หน้า 81-91) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (การวางแผน)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนา ไม่ใช่กระทำถึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่ได้จัดทำขึ้น และหมู่บ้านหรือชุมชนมีกิจกรรมและวิธีดำเนินงานของตนเองอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองได้ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสำหรับการกำหนดนโยบายการพัฒนาที่เป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนการพัฒนาชุมชนในส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตนเอง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางกรอบแนวคิดในการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย

ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ความหมายของขยะมูลฝอย ประเภทของขยะมูลฝอย และผลกระทบของขยะมูลฝอยต่อสภาวะแวดล้อม โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

ความหมายของขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความ ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เราไม่ต้องการ ที่เป็นของแข็งหรืออ่อน มีความชื้น ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ขยะพลาสติก ภาชนะกล่องใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงวัตถุอื่น สิ่งใดที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความของคำว่า “ของเสีย” หมายความว่า “ขยะมูลฝอย” สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกากตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็งของเหลวหรือก๊าซในทางวิชาการจะใช้คำว่า ขยะมูลฝอย ซึ่งหมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของแข็ง จะเนาเปื้อนหรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง ถัง ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฟันละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย

สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้น อุจจาระ และ ปัสสาวะของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งปฏิกูล

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ให้คำจำกัดความของ “ขยะมูลฝอย” ว่าหมายถึง เศษของเหลือทิ้งจากขบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์ ขยะอาจมีลักษณะแตกต่างกันไปตาม แหล่งก่อให้เกิดขยะ เช่น ขยะจากบ้านเรือนที่พักอาศัยมีลักษณะเป็นเศษอาหาร เศษผ้าและเศษของที่ไม่ได้ใช้แล้ว เป็นต้น

ในทางวิชาการ ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งของที่มาไม่ต้องการใช้แล้ว ส่วนใหญ่อยู่ใน สถานะของแข็ง อาจนำเปื่อยหรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง ใต้ว ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฟันละออง และ เศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาด และ โรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้นอุจจาระ และปัสสาวะของมนุษย์ ซึ่งเป็นปฏิกูล

สภาวะของขยะมูลฝอย หมายถึง สภาพความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของขยะมูลฝอยที่ ปรากฏขึ้นจริงใน กรุงเทพมหานคร อันประกอบด้วย แหล่งกำเนิด ปริมาณ ประเภท วิธีกำจัดขยะ และพื้นที่การเก็บขยะ มีกลุ่มนักวิชาการที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสภาวะของมูลฝอยไว้ ดังนี้

1. แหล่งกำเนิดต่อ การตระหนักถึงความสำคัญการจัดการขยะมูลฝอยในด้าน สิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ โดยการคำนึงถึงความเป็นมาของขยะมูลฝอย อันเกิดจากแหล่งกำเนิด ที่แตกต่างกัน จะเป็นข้อมูลสำคัญในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครในอนาคต (สำนักรักษาความสะอาด, 2548, หน้า 43)

2. ปริมาณ การจัดการขยะมูลฝอยในด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องมีฐานข้อมูล ด้านปริมาณ การ เกิดขยะที่ชัดเจน ทั้งที่คาดการณ์ไว้และที่เก็บได้จริงจะเป็นข้อมูลสำคัญในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอย ของ กรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร, 2548, หน้า 44)

3. ประเภท การจัดการขยะมูลฝอยในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ นอกจากจะต้อง คำนึงถึง ความเป็นมาของขยะมูลฝอย อันเกิดจากแหล่งกำเนิดและปริมาณของขยะแล้ว การเรียนรู้ ถึงการแยกแยะประเภทของขยะ จะเป็นข้อมูลสำคัญในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยของ กรุงเทพมหานครได้ตรงประเด็นมากขึ้น (สำนักงานรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร, 2548, หน้า 44)

4. วิธีกำจัดขยะ การเรียนรู้ถึง รูปแบบ วิธีกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอย กรุงเทพมหานคร ได้รับการคลี่คลายและจะเป็นข้อมูลสำคัญในการแก้ปัญหาขยะ มูลฝอยของ กรุงเทพมหานครในอนาคต (สำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร, 2548, หน้า 45)

5. พื้นที่การเก็บขยะการจัดการเกี่ยวกับพื้นที่การเก็บขยะ ต้องคำนึงถึงปริมาณประชากร และแหล่งกำเนิดของขยะ เพื่อการจัดการข้อมูลของพื้นที่ที่ส่งผลต่อการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยใน กรุงเทพมหานครที่มีประสิทธิภาพ (สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ, 2550, หน้า 9)

กล่าวโดยสรุป ขยะมูลฝอย คือ ของเหลือทิ้งจากขบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาของโลกสมัยใหม่ การเติบโตของเมืองที่มีขนาดใหญ่อย่างรวดเร็ว อาจจะมีขยะมูลฝอยที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามแหล่งกำเนิด เช่น มูลฝอยจากบ้านเรือน ส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารที่เหลือจากการปรุงอาหารและการบริโภค รวมทั้งเศษอาหาร พลาสติก และของที่ไม่ใช้แล้ว มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมก็มีลักษณะต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นใบไม้ เศษกระดาษ ถูพลาสติก เศษดิน เป็นต้น ซึ่งมูลฝอยเหล่านี้หากไม่กำจัดอย่างถูกวิธี นอกจากจะทำให้ชุมชนขาดความสะอาดเรียบร้อย จนเป็นที่น่ารังเกียจแล้ว ยังทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อสภาพแวดล้อมอย่างมากมาย เช่น การปนเปื้อนของแหล่งน้ำและการปนเปื้อนทางอากาศ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์และแพร่กระจายของเชื้อโรค ตลอดจนก่อให้เกิดความรำคาญต่าง ๆ จากกลิ่น ฝุ่น ตลอดจนเป็นต้นเหตุของอัคคีภัยได้อีกด้วย

ประเภทของขยะมูลฝอย

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของขยะมูลฝอย พบว่า ขยะมูลฝอยได้ถูกแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะของการจำแนกขยะในแบบต่าง ๆ ดังนี้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2540)

จำแนกประเภทโดยใช้ลักษณะทางด้านเคมี โดยแบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. ขยะมูลฝอยที่เผาไหม้ได้ เช่น เศษไม้ ใบหญ้า พลาสติก กระดาษ ผ้า สิ่งทอ ยาง ฯลฯ
2. ขยะมูลฝอยที่เผาไหม้ไม่ได้ ได้แก่ เศษโลหะ เหล็ก แก้ว กระจก เบื้อง เปลือกหอย หิน ฯลฯ
3. ขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นพิษหรือขยะมูลฝอยทั่วไป ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากบ้านเรือน ร้านค้า เช่น พวงเศษอาหาร กระดาษ พลาสติก เปลือกและใบไม้ เป็นต้น
4. ขยะมูลฝอยที่เป็นพิษ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตมนุษย์ตลอดจนถึงสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่ ของเสียที่มีส่วนประกอบของสารอันตรายหรือของเสียที่มีฤทธิ์กัดกร่อนหรือติดไฟง่าย หรือ มีเชื้อโรคติดต่อปะปนอยู่ เช่น ซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ กากสารเคมี สำลี และผ้าพันแผลจากรงพยาบาล

ถ้าแบ่งประเภทขยะตามลักษณะของส่วนประกอบของขยะมูลฝอย มีประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. กระดาษ ถูกระดาษ ก่อลัง ลัง เศษกระดาษจากสำนักงาน
2. พลาสติก มีความทนทานต่อการทำลายได้สูง วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก เช่น ถูภาชนะ ของเด็กเล่น ของใช้
3. แก้ว วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแก้ว เช่น ขวด หลอดไฟ เศษกระจก ฯลฯ

4. เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ซึ่งเป็นสารประกอบอินทรีย์ย่อยสลายได้ง่าย เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ขยะเกิดกลิ่นเหม็นและส่งกลิ่นรบกวนหากไม่มีการเก็บขนออกจากแหล่งทิ้งทุกวัน

5. วัสดุสิ่งของต่าง ๆ ที่ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ และใยสังเคราะห์ เช่น ฝ้ายในล่อน ขนสัตว์ ลินิน ฝ้าย

6. ยางและหนัง เช่น รองเท้า กระเป๋า บอลล์

7. ไม้ เศษเฟอร์นิเจอร์ โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ

8. หิน กระเบื้อง กระจก และเปลือกหอย พวกนี้ไม่นำเปื้อน พบมากในแหล่งก่อสร้างตึกที่ทุบทิ้ง

9. โลหะต่าง ๆ เช่น กระจัง ลวด สายไฟ ตะปู

10. อื่น ๆ ที่ไม่อาจจัดกลุ่มได้

ถ้าแบ่งประเภทขยะตามแหล่งที่มา

1. ขยะมูลฝอยจากถนน (Street refuse) ได้แก่ เศษสิ่งของต่าง ๆ ที่ปรากฏและกวาดจากถนน ตรอก ซอย เช่นเศษกระดาษ ผง ฝุ่น ใบไม้ พลาสติก อิฐ หิน ทราช กระจก

2. ขยะมูลฝอยที่เกิดจากสิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้ที่เรียกว่า ขี้เถ้า (Ashes) เช่น เถ้าที่เกิดจาก เตาไฟ การเผาถ่าน ฯลฯ

3. ขยะมูลฝอยจากการก่อสร้าง (Construction refuse) ได้แก่ เศษวัสดุก่อสร้าง เช่น เศษไม้ เศษกระเบื้อง เศษปูน อิฐหัก ฯลฯ

4. ขยะมูลฝอยจากการรื้อถอนสิ่งก่อสร้าง (Demolition refuse) ได้แก่ เศษสิ่งที่ไม่ต้องการที่เกิดจากการรื้อถอนอาคาร บ้านเรือนเก่า ฯลฯ

5. ซากสัตว์ (Dead animal) จากสัตว์ตาย นำเปื้อน เหม็น

6. ซากยานพาหนะ (Abandoned vehicles) ทุกชนิดที่หมดสภาพ ใช้งานไม่ได้ รวมทั้งชิ้นส่วนประกอบ เช่น แบตเตอรี่ ยาง ฯลฯ

7. ขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial refuse) ได้แก่ เศษวัตถุที่เกิดจากการผลิตหรือขั้นตอนการผลิต

8. ขยะมูลฝอยประเภททำลายยาก (Hazardous refuse) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่ต้องการใช้กรรมวิธีทำลายเป็นพิเศษ เช่น พลาสติก ฟิล์มถ่ายรูป กากแร่ธาตุต่าง ๆ

9. ขยะสด (Garbage)

10. ขยะแห้ง (Rubbish)

11. ขยะพิเศษ (Special wastes)

12. ของใช้ชำรุด (Buldy wastes)

13. ขยะจากการกสิกรรม (Agricultural wastes)

14. กากตะกอนของน้ำโสโครก (Sewage treatment residues)

ประเภทของขยะมูลฝอย ที่สำนักรักษาความสะอาดของกรุงเทพมหานคร กล่าวไว้มี 3 ประเภทใหญ่คือ

1. มูลฝอยเปียก ได้แก่ พวกเศษอาหาร เศษพืชผัก เปลือกผลไม้ อินทรีย์วัตถุที่สามารถย่อยสลายเนาเปื่อยง่าย มีความชื้นสูง และส่งกลิ่นเหม็นได้รวดเร็ว

2. มูลฝอยแห้ง ได้แก่ พวกเศษกระดาษ เศษผ้า แก้ว โลหะ ไม้ พลาสติก ยาง ฯลฯ ขยะมูลฝอย ชนิดนี้จะมีทั้งที่เผาไหม้ได้และเผาไหม้ไม่ได้ ขยะแห้ง เป็นขยะมูลฝอยที่สามารถเลือกวัสดุที่ยังมีประโยชน์ กลับมาใช้ได้อีก โดยการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำทิ้งซึ่งจะช่วยให้สามารถลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องนำไปทำลาย ลงได้ และถ้านำส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้นี้ไปขายก็จะทำรายได้กลับคืนมา

3. ขยะมูลฝอยอันตราย มูลฝอยนี้ ได้แก่ ของเสียที่เป็นพิษ มีฤทธิ์กัดกร่อนและระเบิดได้ง่าย ต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นวัสดุที่มีอันตราย เช่น สารฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ รถยนต์ หลอดไฟ สเปรย์ฉีดผม ฯลฯ

ผลกระทบของขยะมูลฝอยต่อสภาวะแวดล้อม

ปริมาณของขยะมูลฝอยนั้นนับวันจะเพิ่มมากขึ้น ตามจำนวนของประชากร หากไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและเหมาะสมด้วยแล้ว ปัญหาความสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดจากขยะมูลฝอยต้องเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขยะมูลฝอยก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมากและยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและสัตว์นำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ ยุง ฯลฯ และยังเป็นแหล่งซุกซ่อนของหนูและสัตว์อื่น ๆ

2. ขยะมูลฝอย ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดความรำคาญ

3. ขยะมูลฝอยที่ทิ้งเกลื่อนกลาด ถูกลมพัดกระจัดกระจายไปตกอยู่ตามพื้น เป็นทัศนียภาพที่ไม่น่าดู เป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้ที่พบเห็น และผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง

4. ขยะมูลฝอยที่ตกอยู่หรือถูกทิ้งลงในคูคลอง หรือทางระบายน้ำ สกปรกการไหลของน้ำ ทำให้แหล่งน้ำสกปรกและเกิดการเน่าเสีย

5. น้ำเสียที่เกิดจากขยะ ซึ่งมีทั้งสารอินทรีย์ สารอินทรีย์ เชื้อโรค และสารพิษต่าง ๆ เจือปนอยู่ เป็นสาเหตุให้เกิดความเสื่อมโทรมของพื้นดิน ทำให้ดินมีคุณสมบัติเป็นดินด่างหรือดินกรดได้

6. ในกรณีที่น้ำเสียที่เกิดจากกองขยะมูลฝอยไหลลงสู่แม่น้ำ ทั้งแหล่งน้ำผิวดินหรือแหล่งน้ำใต้ดิน ทำให้คุณภาพน้ำเสียไป เป็นอันตรายต่อผู้ใช้น้ำ และสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในแหล่งน้ำ นอกจากนั้น สิ่งสกปรกต่าง ๆ ที่เจือปนในน้ำ จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของน้ำ ทำให้สัตว์น้ำที่มีค่าบางชนิด สูญพันธุ์ไป นอกจากนี้ น้ำที่มีสิ่งสกปรกเจือปนย่อมไม่เหมาะสมแก่การอุปโภคบริโภค แม้จะนำไปปรับปรุงคุณภาพแล้วก็ตาม เช่น การทำระบบน้ำประปา ซึ่งก็ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในกระบวนการปรับปรุง คุณภาพน้ำมากขึ้น

7. ขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศ ขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้ในแหล่งกำจัด ซึ่งไม่มีการฝังกลบ หรือขยะที่ทำการเก็บขนโดยพาหนะที่ไม่มีการปกปิดอย่างมิดชิด จะส่งกลิ่นเหม็น และเศษชิ้นส่วนของขยะมูลฝอยที่สามารถลอยปลิวไปในอากาศ ทำให้เกิดความสกปรกแก่บรรยากาศ ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของมนุษย์และความสกปรกให้กับบริเวณข้างเคียงได้ นอกจากนี้ขยะมูลฝอยกองทิ้งไว้นาน ๆ จะมีก๊าซที่เกิดจากการหมักขึ้น ได้แก่ ก๊าซชีวภาพ ซึ่งติดไฟหรือเกิดระเบิดขึ้นได้ และก๊าซไข่เน่า (ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์) ซึ่งส่งกลิ่นเหม็น

จากปริมาณขยะทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นทุกวันเกือบครึ่งหนึ่งจะเป็นขยะที่เป็นประเภทขยะสด ได้แก่ เศษพืช

ผัก อาหาร ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมาจากบ้านเรือน การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการร่วมกัน โดยการลดปริมาณขยะ หรือการทำให้เกิดขยะน้อยที่สุด และการกำจัดขยะเหล่านี้ ซึ่งเรียกรวมกันว่า วิธี 5R โดย 2R แรกเริ่มจากการจัดการก่อนที่จะทำให้เกิดขยะ คือ

เป็นการลดปริมาณขยะเริ่มต้น (Reduce) เช่น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเท่านั้น วางแผนในการซื้อ ไม่ซื้อพร่ำเพรื่อเกินความจำเป็น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในหีบห่อที่ทำจากวัสดุซึ่งผ่านกระบวนการรีไซเคิล โดยสังเกตได้จากเครื่องหมาย ซื้อสินค้าที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

เป็นการซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ (Repair) ที่สามารถนำไปใช้ต่อไปได้หากมีการซ่อมแซมแทนที่จะทิ้งเป็นขยะ อาจจะเริ่มการพิจารณาสินค้าตั้งแต่การเลือกซื้อ โดยเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดี ใช้ได้นาน และสามารถซ่อมแซมได้หากเกิดการเสียหาย และยังคงลดปริมาณขยะลงได้ส่วนทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ส่งผลให้มลพิษที่จะเกิดจากขยะลดลงอีกด้วย

เมื่อเกิดขยะจากการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้ว จำเป็นต้องแยกขยะบางชนิด เพราะขยะบางชนิดสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ ขยะบางชนิดสามารถย่อยสลายได้ ส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้แล้วย่อยสลายไม่ได้ ก็นำไปกำจัดต่อไป ด้วยวิธี 3R ดังนี้

การกำจัดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ (Reject) หรือนำไปรีไซเคิลได้หรือขยะที่มีพิษ วิธีการกำจัดได้โดยการนำไปเผาด้วยเตาเผาขยะ (Incineration) การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ (Sanitary landfill) และการเทลงกองไว้บนพื้นดิน (Dumping on land)

การนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งไม่ต้องใช้พลังงาน (Re-use)

การนำของที่ใช้แล้วกลับมาเข้ากระบวนการผลิตใหม่ (Recycle) ให้ได้ของที่ใกล้เคียงของเดิมหรือของใหม่ที่สามารถนำมาใช้ได้อีก การรีไซเคิลช่วยประหยัดพลังงาน ทรัพยากร เวลา และงบประมาณที่ได้มากกว่าการนำวัตถุดิบมาเริ่มต้นผลิตใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักการในการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งการเก็บชั่วคราว การรวบรวม การขนส่ง การแปรรูป และการกำจัดขยะ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม ความสวยงาม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่สุด คือ การยอมรับของสังคมในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยวิชาการในด้านประกอบกัน ได้แก่ การบริหาร การเงิน กฎหมาย การวางแผนและวิศวกรรม โดยการจัดการที่ได้ต้องพิจารณาความเหมาะสมในทุกแง่ทุกมุม เช่น การเมือง ผังเมือง เศรษฐศาสตร์ สาธารณสุข สังคม วิศวกรรม เป็นต้น

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย สามารถจำแนกนักวิชาการตามกลุ่มกระบวนการที่สนใจออกเป็น กลุ่มองค์กร กลุ่มแผนกลยุทธ์ กลุ่มสังคม กลุ่มความรู้ กลุ่มทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มสนับสนุนและกลุ่มผลลัพธ์ โดยจำแนกเป็นรายละเอียดได้ ดังนี้

1. การนำองค์การ หมายถึง บทบาทภาวะผู้นำด้านการจัดการในระดับบริหาร ขององค์กร ในการกำหนดทิศทางขององค์กร โดยคำนึงถึงพันธกิจขององค์กรและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย การนำองค์การโดยผู้นำระดับสูงและธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม มีการนำเสนอกระบวนการที่เกี่ยวกับการนำองค์การไว้ ดังนี้

1.1 การนำองค์การโดยผู้นำระดับสูง ผู้นำต้องมีความสามารถในการวางแผนกับทุกฝ่ายให้เข้ามาร่วมกันผลักดัน ในองค์การบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กร

1.1.1 ผู้นำต้องมีความสามารถในการวางแผนและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการนำองค์การเพื่อสื่อสารกับทุกฝ่ายให้เข้ามาร่วมกันผลักดัน ในองค์การบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรได้ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (นิตย สัมมาพันธ์, 2546, หน้า 28)

1.1.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบประการแรกของผู้ในระดับสูง ได้แก่ การชี้นำทิศทางขององค์กร การทบทวนผลการดำเนินงานและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 15)

1.1.3 ความมุ่งมั่นที่จะสถาปนาระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรของผู้บริหารระดับสูงนั้น วัดได้ด้วยบทบาทอันแสดงออกเป็นรูปธรรมที่จะปรับปรุงคุณภาพอย่างจริงจัง (ศิริพร ขอพรกลาง, 2546, หน้า 52)

1.2 ธรรมชาติของผู้บังคับบัญชาต้องมีความสามารถในการวางแผนและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร

1.2.1 ผู้บังคับบัญชาต้องมีความสามารถในการวางแผนและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กรเพื่อสื่อสารกับทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, 2540, หน้า 36)

1.2.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบประการแรกของผู้ในระดับสูง ได้แก่ การชี้นำทิศทางขององค์กร การทบทวนผลการดำเนินงานและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 34)

1.2.3 ความมุ่งมั่นที่จะสถาปนาระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรของผู้บริหารระดับสูงนั้นวัดได้ด้วยบทบาทอันแสดงออกเป็นรูปธรรมที่จะปรับปรุงคุณภาพอย่างจริงจัง (ศิริพร ขอพรกลาง, 2546, หน้า 38)

2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง แผนกลยุทธ์ที่เกิดจากการทบทวนผลการดำเนินงานและความสามารถขององค์กร แล้วนำมาจัดทำกลยุทธ์โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งสามารถนำไปทำเป็นแผนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ และต้องคาดการณ์ผลการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้น ประกอบด้วย การจัดทำกลยุทธ์และการถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ มีการนำเสนอกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ไว้ ดังนี้

2.1 การจัดทำกลยุทธ์ เพื่อนำแผนนั้นไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นจริง

2.1.1 องค์กรที่เป็นเลิศต้องมีวิธีการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อนำแผนนั้นไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นจริง ดังนั้นจึงต้องมั่นใจว่า ปัจจัยที่นำมาประกอบวางแผนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญจริง เมื่อทำแผนเสร็จแล้วต้องถ่ายทอดให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจและสามารถคาดการณ์ผลสำเร็จได้อย่างแม่นยำ (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 19)

2.1.2 องค์กรที่จะอยู่รอดได้จำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจน รู้เท่าทันสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถสรร

หาและพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมกับสภาวการณ์องค์กร ซึ่งวิธีการดังกล่าว คือการกำหนดแผนกลยุทธ์นั่นเอง (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ, 2548, หน้า 13)

2.1.3 องค์กรที่จะอยู่รอดได้จำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจน รู้เท่าทันสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถสรรหาและพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมกับสภาวการณ์องค์กร ซึ่งวิธีการดังกล่าว คือการกำหนดแผนกลยุทธ์นั่นเอง (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ, 2548, หน้า 13)

2.2 การถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ เพื่อนำแผนนั้นไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นจริง

2.2.1 องค์กรที่เป็นเลิศต้องมีวิธีการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อนำแผนนั้นไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นจริง ดังนั้นจึงต้องมั่นใจว่า ปัจจัยที่นำมาประกอบการวางแผน เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญจริง เมื่อทำแผนเสร็จแล้วต้องถ่ายทอดให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจและสามารถคาดการณ์ผลสำเร็จได้อย่างแม่นยำ (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 24)

2.2.2 องค์กรต้องมีการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงพัฒนาทั่วทั้งองค์กรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและความเป็นเลิศขององค์กร (ศิริพร ขอพรกลาง, 2546, หน้า 24)

2.2.3 องค์กรที่จะอยู่รอดได้จำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจน รู้เท่าทันสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถสรรหาและพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมกับสภาวการณ์องค์กร ซึ่งวิธีการดังกล่าว คือการกำหนดแผนกลยุทธ์นั่นเอง (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ, 2548, หน้า 33)

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกขององค์กรที่มีต่อประชาชนและสังคม เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันและให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับประชาชน สังคมและความสัมพันธ์กับประชาชนและความพึงพอใจของประชาชน มีการนำเสนอกระบวนการที่สนเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ ดังนี้

3.1 ความรู้เกี่ยวกับประชาชนและสังคม การกำหนดปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนพึงพอใจ

3.1.1 องค์กรต้องรู้ถึงความต้องการ ความคาดหวังและความนิยมที่แท้จริงของประชาชน รวมทั้งตรวจ ประเมินการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน การกำหนดปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนพึงพอใจและรวมถึงปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนขององค์กร (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 39)

3.1.2 สินค้าที่ผลิตจากองค์กรออกไปจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อเป็นที่ต้องการของลูกค้าและความต้องการนั้นมีใช้เพียงเมื่อลูกค้าตัดสินใจซื้อ หากแต่จะมีระยะเวลาความพึงพอใจยาวนานตราบเท่าอายุการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ดังนั้น การบริการประชาชน ต้องรู้ถึงความต้องการและความพึงพอใจในระยะยาวด้วย (วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, 2540, หน้า 43)

3.2 ความสัมพันธ์กับประชาชนและความพึงพอใจของประชาชนการกำหนดปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนพึงพอใจ

3.2.1 องค์กรต้องรู้ถึงความต้องการ ความคาดหวังและความนิยมที่แท้จริงของประชาชน รวมทั้งตรวจสอบประเมินการสร้างสัมพันธ์กับประชาชน การกำหนดปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนพึงพอใจและรวมถึงปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนขององค์กร (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 37)

3.2.2 สินค้าที่ผลิตจากองค์กรออกไปจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อเป็นที่ต้องการของลูกค้าและความต้องการนั้นมีใช้เพียงเมื่อลูกค้าตัดสินใจซื้อ หากแต่จะมีระยะเวลาความพึงพอใจยาวนานตราบเท่าอายุการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ดังนั้น การบริการประชาชน ต้องรู้ถึงความต้องการและความพึงพอใจในระยะยาว (วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, 2540, หน้า 42)

4. การจัดการความรู้ หมายถึง การที่องค์กรจะต้องเข้าใจวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหา ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการวัดผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจริง มีความพร้อมในการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดการข้อมูลและความรู้ขององค์กรในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความมาตรฐาน ประกอบด้วย การวัด การวิเคราะห์และการทบทวนผลการดำเนินงานขององค์กรและการจัดการสารสนเทศและความรู้ มีการนำเสนอกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ไว้ ดังนี้

4.1 การวัด การวิเคราะห์และการทบทวนผลการดำเนินงานขององค์กรต้องทำให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

4.1.1 ในการวัด วิเคราะห์และจัดการความรู้ต้องทำให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ทบทวนและปรับปรุงผลการดำเนินงานในทุกระดับและทุกส่วนขององค์กร โดยต้องบอกถึงวิธีการที่สร้างความมั่นใจได้ว่า ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับบุคลากรและลูกค้า มีคุณภาพพร้อมใช้งาน (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 34)

4.1.2 ระบบข้อมูลที่มีมาตรฐานจะประกอบด้วยความครอบคลุมของข้อมูล ความรวดเร็ว ความถูกต้อง ความเชื่อมโยง ความทันสมัยของข้อมูล ความน่าเชื่อถือ ความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการตรวจสอบและการมีส่วนร่วมในกระบวนการข้อมูล อันนำไปสู่การมีคุณภาพของข้อมูล (สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย, 2544, หน้า 22)

4.2 การจัดการสารสนเทศและความรู้ต้องทำให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

4.2.1 ในการวัด วิเคราะห์และจัดการความรู้ต้องทำให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ทบทวนและปรับปรุงผลการดำเนินงานในทุกระดับและทุกส่วนขององค์กร โดยต้องบอกถึงวิธีการที่สร้างความมั่นใจได้ว่า ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับบุคลากรและลูกค้า มีคุณภาพพร้อมใช้งาน (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 34)

4.2.3 การบริหารคุณภาพเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ยืนอยู่บนความเป็นจริงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เพราะการปลุกเสก หากเกิดจากการบริหารจัดการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์การบริหารคุณภาพ คือการทำให้ข้อเท็จจริงทั้งหลายวัดได้และมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางทิศทางและระดับที่พึงประสงค์ (วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, 2540, หน้า 11)

5. การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล หมายถึง การให้ความสำคัญต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงบทบาทภาระงานและตัวบุคคลากรเองว่าได้รับผลจากการทำงานเพียงใด ประกอบด้วยระบบงานและการตอบแทนผลการปฏิบัติงาน มีการนำเสนอกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคลไว้ ดังนี้

5.1 ระบบงานเพื่อให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์

5.1.1 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล เป็นการตรวจประเมินว่าระบบงานขององค์กรรวมทั้งการเรียนรู้ของพนักงานและการสร้างแรงจูงใจส่งเสริมให้พนักงานสามารถพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ เพื่อให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์โดยรวมกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการขององค์กร (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 37)

5.1.2 ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ช่วยผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด คนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ แต่คนก็มีความหลากหลายแตกต่างกันไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการบริหารคนให้มีความพร้อมในการทำงาน (สัญญาผลอนันต์, 2546, หน้า 35)

5.2 การเรียนรู้ของบุคลากรและการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์

5.2.1 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล เป็นการตรวจประเมินว่าระบบงานขององค์กรรวมทั้งการเรียนรู้ของพนักงานและการสร้างแรงจูงใจส่งเสริมให้พนักงานสามารถพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ เพื่อให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์โดยรวมกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการขององค์กร (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 51)

5.2.2 ระบบการพัฒนาบุคลากรที่มีมาตรฐาน ประกอบด้วย การนิเทศงาน ระบบคุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะของเจ้าหน้าที่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ระบบการประเมิน

สัมฤทธิ์ผล ทักษะคติและพฤติกรรม จิตสำนึกในการบริการประชาชน และความรับผิดชอบต่อตนเอง และงาน การนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย, 2544, หน้า 27)

5.3 ความผาสุกและความพึงพอใจของบุคลากรเพื่อให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์

5.3.1 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล เป็นการตรวจประเมินว่าระบบงานขององค์กร รวมทั้งการเรียนรู้ของพนักงานและการสร้างแรงจูงใจส่งเสริมให้พนักงานสามารถพัฒนาตนเอง และใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ เพื่อให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์โดยรวม กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการขององค์กร (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, 2548, หน้า 67)

5.3.2 ระบบพัฒนาบุคลากรที่มีมาตรฐาน ประกอบด้วย การนิเทศงาน ระบบคุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะของเจ้าหน้าที่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ระบบการประเมินสัมฤทธิ์ผล ทักษะคติและพฤติกรรม จิตสำนึกในการบริการประชาชน และความรับผิดชอบต่อตนเอง และงาน ซึ่งจะนำไปสู่ การนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย, 2544, หน้า 17)

6. การสนับสนุนการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการที่ช่วยในการเสริมสร้างความสำเร็จของงานที่เอื้อให้งานดำเนินไปตามทิศทางที่พึงประสงค์และสนองตอบต่อแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย กระบวนการที่สร้างคุณค่าและกระบวนการสนับสนุนและการวางแผนการดำเนินงาน มีการนำเสนอกระบวนการที่เกี่ยวกับการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคลไว้ ดังนี้

6.1 กระบวนการที่สร้างคุณค่าเพื่อสร้างคุณค่าแก่ลูกค้าและองค์กร

6.1.1 การสนับสนุนการดำเนินงานเป็นการตรวจประเมินแง่มุมต่าง ๆ ที่สำคัญของการสนับสนุนการดำเนินงาน รวมถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริการและธุรกิจ เพื่อสร้างคุณค่าแก่ลูกค้าและองค์กร ตลอดจนตรวจประเมินกระบวนการสนับสนุนที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จและการเติบโตขององค์กร (กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 16)

6.1.2 การบริหารที่มุ่งให้เกิดความสำคัญกับระบบการจัดการ ถือได้ว่าเป็นการจำแนกทำความเข้าใจและการจัดการกับระบบของความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเพื่อการปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดขององค์กร (ศิริพร ขอพรกลาง, 2546, หน้า 67)

7. ผลลัพธ์การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ผลการดำเนินการขององค์กรทั่วไปได้รับจากการปรับปรุงในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริการจัดเก็บ ขน ทำลาย ด้านการมุ่งเน้นประชาชน ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านประสิทธิภาพขององค์กรและด้านการนำ

องค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม มีการนำเสนอกระบวนการที่สนับสนุนเกี่ยวกับการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคลไว้ ดังนี้

7.1 ด้านการบริการจัดเก็บ ขน ทำลายการประเมินผลลัพธ์ทางธุรกิจ เป็นการประเมินผลรวมของการดำเนินกิจการขององค์กร เพื่อให้เห็นภาพรวมและจุดพัฒนาขององค์กร ทั้งผลลัพธ์ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านความพึงพอใจของลูกค้า ด้านการลงทุนการเงินและการตลาด ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการปฏิบัติการและด้านการนำองค์กรและการรับผิดชอบต่อสังคม (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 16)

7.2 ด้านการมุ่งเน้นประชาชนผลผลิต ผลลัพธ์ ผลลัพธ์ที่ขยายที่มีมาตรฐานเป็นการนำเกณฑ์มาตรฐาน ประกอบด้วย ปริมาณ เวลา ค่าใช้จ่าย ความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานตามกิจกรรมหลักหรือโครงการขององค์กร โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่มุ่งกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนเป็นหลัก (สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย, 2544, หน้า 16)

7.3 ด้านการเงิน การบริหารที่เน้นผลสัมฤทธิ์เป็นการมุ่งสู่ประเด็นการประเมินผลรวมของการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งต้องนำรายละเอียดของการดำเนินงานทุกด้าน ทุกกิจกรรมหรือโครงการมาสรุปให้เห็นผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคเพื่อนำมาเป็นจุดพัฒนาต่อไป (วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, 2540, หน้า 34)

7.4 ด้านทรัพยากรบุคคล การบริหารที่มุ่งให้ความสำคัญกับระบบการจัดการ ถือได้ว่าเป็นการจำแนกทำความเข้าใจและการจัดการกับระบบของความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดขององค์กร (ศิริพร ขอพรกลาง, 2546, หน้า 36)

7.5 ด้านประสิทธิภาพขององค์กรการบริหารที่มุ่งให้ความสำคัญกับระบบการจัดการ ถือได้ว่าเป็นการจำแนกทำความเข้าใจและการจัดการกับระบบของความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดขององค์กร (ศิริพร ขอพรกลาง, 2546, หน้า 15)

7.6 ด้านการนำองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม การบริหารที่มุ่งให้ความสำคัญกับระบบการจัดการ ถือได้ว่าเป็นการจำแนกทำความเข้าใจและการจัดการระบบของความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เกิดความประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดขององค์กร (ศิริพร ขอพรกลาง, 2546, หน้า 15)

ปรีดา เข้มเจริญวงศ์ (2531, หน้า 54) ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดการขยะมูลฝอย และหลักเกณฑ์ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอย ไว้ดังนี้

ขั้นตอนในการจัดการขยะมูลฝอย

1. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย คือการเก็บขยะมูลฝอยมาเก็บขนไปเทใส่รวบรวมในรถบรรทุกขยะ และการที่พนักงานกวาดถนนเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยไว้ให้รถขยะ ขยะมูลฝอยที่รวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ จะถูกนำไปถ่ายใส่ในรถบรรทุกขยะ เพื่อที่จะขนส่งต่อไปยังสถานกำจัดขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมขยะที่ถูกต้องภายในบ้านควรใช้ภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด น้ำไม่สามารถจะรั่วซึมได้ เช่น ถังเหล็กหรือถังพลาสติก การใช้ถังเหล็กอาจจะสุกก่อนได้ง่ายกว่าถังพลาสติก ไม่ควรใช้แข่งในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

2. การขนส่งขยะมูลฝอย การขนส่งขยะมูลฝอย เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้จากแหล่งชุมชนต่าง ๆ ใส่ในรถบรรทุกขยะเพื่อนำไปยังสถานที่กำจัด ซึ่งอาจเป็นการขนส่งโดยตรงจากแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยไปยังสถานกำจัดเลยทีเดียว หรืออาจขนขยะมูลฝอยไปพักที่ใดที่หนึ่งซึ่งเรียกว่าสถานีขนถ่ายขยะก่อนจะนำไปยังแหล่งกำจัดก็ได้

3. การแปรสภาพ เป็นการทำให้ขยะสะดวกต่อการเก็บขนหรือนำไปทำประโยชน์อย่างอื่นหรือการนำไปกำจัด การแปรสภาพนี้อาจทำได้โดยการบด อัด เป็นก้อน คัดแยก เอาส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้ออกไป เป็นต้น

4. การกำจัดขยะมูลฝอย วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ใช้ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีหลายวิธี เช่น นำไปกองทิ้งบนพื้นดิน นำไปทิ้งลงทะเล หมักทำปุ๋ย เผากลางแจ้ง เผาในเตาเผาขยะ และฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการ เป็นต้น การกำจัดขยะมูลฝอยดังที่กล่าวมานั้น บางวิธีก็เป็นการกำจัดที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดภาวะเป็นพิษต่อสภาพแวดล้อม และมีผลกระทบต่อสุขภาพของคนด้วย

หลักเกณฑ์ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำจัดขยะมูลฝอย

นอกจากขั้นตอนการจัดการดังกล่าวแล้ว การจัดการขยะมูลฝอยยังมีหลักเกณฑ์ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. การกำจัดขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด เป็นการจัดการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดตั้งแต่รูปแบบของการทิ้งขยะมูลฝอย การเลือกประเภทและขนาดของภาชนะที่ใช้รองรับขยะมูลฝอย

2. การเก็บรวบรวมขยะ เป็นการรวบรวมขยะมูลฝอย จากภาชนะที่รองรับให้รถเก็บขนขยะมูลฝอย

3. การขนถ่ายขยะมูลฝอย ในบางกรณีที่สถานีกำจัดหรือโรงแรมแปรรูปขยะมูลฝอยอยู่ไกลการที่รถบรรทุกขยะนำขยะมูลฝอย ไปยังสถานที่กำจัดหรือโรงแปรรูปโดยตรง จะเสียค่าใช้จ่ายสูง การขนถ่ายจากรถบรรทุกขนาดเล็กหลาย ๆ คัน ไปรวมกับรถบรรทุกขนาดใหญ่ก่อนจะนำไปยังสถานที่กำจัด หรือโรงงานแปรรูปจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายต่ำ

การแปรสภาพขยะมูลฝอย ขยะที่เก็บขนได้อาจจะนำมาแปรสภาพ จะเหลือสิ่งตกค้างที่
จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้าย ซึ่งจะใช้วิธีการฝังกลบ นอกจากนั้น ขยะมูลฝอยที่ไม่ได้ผ่าน
กระบวนการแปรสภาพที่จะถูกนำมาฝังกลบเช่นเดียวกัน

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร

กรมควบคุมมลพิษ (2544, หน้า 29) ได้กำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบ
วงจร โดยเน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลด
ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอย
มาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการ
กำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางมีดังนี้ คือ

1. การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูล
ฝอยในแต่ละวัน ได้แก่

1.1 ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเดิมใหม่ เช่น พวงซั๊กฟอก น้ำยาล้างจาน
น้ำยาทำความสะอาดและถ่านไฟฉายชนิดชาร์ตใหม่ เป็นต้น

1.2 เลือกรับสินค้าที่มีคุณภาพมีหีบบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัว
สินค้าไม่เป็นมลพิษ

1.3 ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

2. จัดระบบการรีไซเคิล หรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

2.1 รณรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ
พลาสติก และโลหะ นำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิล ขยะเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูปปุ๋ย
น้ำ หรือปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในชุมชน

2.2 จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

2.2.1 จัดภาชนะ (ถุง/ถัง) แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

2.2.2 จัดระบบบริการเก็บโดย

2.2.2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยการจัดเก็บแบ่งเวลาการเก็บ
เช่น หากแยกเป็นถุง 4 ถุง ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ให้จัดเก็บขยะ
ย่อยสลายและขยะทั่วไปทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย อาจจัดเก็บสัปดาห์ละครั้งหรือ
ตามความเหมาะสม

2.2.2.2 จัดกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับซื้อของเก่าให้ช่วยเก็บขยะรีไซเคิลในรูป
ของการรับซื้อ โดยการแบ่งพื้นที่ในการจัดเก็บและกำหนดเวลาให้เหมาะสม

2.2.2.3 ประสานงานกับร้านค้าที่รับซื้อของเก่าที่มีอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงในการรับซื้อขยะรีไซเคิล

จัดระบบตามแหล่งการเกิดขยะขนาดใหญ่ เช่น ตลาด โรงเรียน สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

2.2.3 จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรมหรือนักเรียนให้มีโอกาส/ โครงการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เช่น

2.2.3.1 โครงการขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ เช่น ต้นไม้ ไข่

2.2.3.2 โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอีเอ็ม ขยะหอม ปุ๋ยหมัก

2.2.3.3 โครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล

2.2.3.4 โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้

2.2.3.5 โครงการร้านค้าสินค้ารีไซเคิล

2.2.4 จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล

หากพื้นที่ที่ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นปริมาณมาก ๆ อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งสามารถจะรองรับจากชุมชนใกล้เคียงหรือรับซื้อจากประชาชนโดยตรงซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชนก็ได้

3. การขนส่ง

3.1 ระยะทางไม่ไกลให้รถขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง

3.2 ระยะทางไกลและมีปริมาณขยะมูลฝอยมากอาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่ายเพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

4. ระบบกำจัด

เนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้จึงควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสานเนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอย เก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย ในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร จำเป็นต้องจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ตามแต่ลักษณะ องค์ประกอบ โดยวัตถุประสงค์เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิด โดยการจัดวางภาชนะให้เหมาะสม ตลอดจนวางระบบการเก็บขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอย พร้อมทั้งพิจารณาควรจำเป็นของสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยและระบบขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัดต่อไป

4.2 ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย เพื่อให้การจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และลดการปนเปื้อนของขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จะต้องมีการจัดตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอย (Station) โดยแบ่งพื้นที่ของถังขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ช่อง และตัวถังรองรับขยะมูลฝอยทำด้วยสแตนเลส มีฝาปิดแยกเป็น 4 ลี ในแต่ละช่องตามประเภทของขยะมูลฝอยที่รองรับ ดังนี้

ฝาสีเขียว รองรับขยะมูลฝอย ที่เน่าเสียและย่อยสลาย ได้เร็ว

ฝาสีเหลือง รองรับขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปรีไซเคิลหรือขายได้

ฝาสีแดง รองรับขยะมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ฝาสีฟ้า รองรับขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิลและ

มีสัญลักษณ์ข้างถังเกณฑ์มาตรฐานภาชนะรองรับขยะมูลฝอย มีเกณฑ์มาตรฐาน 5 ประการ คือ

1. ควรมีสัดส่วนของถังขยะมูลฝอยจากพลาสติกที่ใช้แล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยน้ำหนัก
2. ไม่มีส่วนประกอบสารพิษ (Toxic substances) หากจำเป็นควรใช้สารเติมแต่งในปริมาณที่น้อยและไม่อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
3. มีความทนทาน แข็งแรงตามมาตรฐานสากล
4. มีขนาดพอเหมาะ มีความจุเพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอย สะดวกต่อการถ่ายเทขยะมูลฝอยและการทำความสะอาด
5. สามารถป้องกันสัตว์ เช่น แมลงวัน หนู แมว สุนัข และสัตว์อื่น ๆ มิให้สัมผัสหรือคุ้ยเขี่ยขยะมูลฝอยได้

จุดรวบรวมขยะมูลฝอยขนาดย่อม

เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมและประหยัด จึงต้องมีการจัดตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอยขึ้น โดยจุดรวบรวมขยะมูลฝอยจะกำหนดไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ หมู่บ้าน โรงอาหาร โรงภาพยนตร์ โดยมีภาชนะรองรับตั้งไว้เป็นจุด ๆ

การแปรสภาพขยะมูลฝอย

ในการจัดการขยะมูลฝอย อาจจัดให้เป็นระบบที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้วยการแปรสภาพด้วยการแปรสภาพขยะมูลฝอย คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณะทางกายภาพ เพื่อลดปริมาณเปลี่ยนรูปร่าง โดยวิธีการคัดแยกเอาวัสดุที่สามารถหมุนเวียนใช้ประโยชน์ได้ออกมาวิธีการบดให้มีขนาดเล็กกลง และวิธีอัดเป็นก้อนเพื่อลดปริมาตรของขยะมูลฝอยได้ร้อยละ 20-75 ของปริมาตรเดิม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของเครื่องมือและลักษณะของขยะมูลฝอย ตลอดจนใช้วิธีการห่อหุ้ม

หรือการผูกมัดก่อนขยะมูลฝอยให้เป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น ผลที่ได้รับจากการสภาพมูลฝอยนี้ จะช่วยในการเก็บรวบรวม ขนถ่าย และการขนส่งได้สะดวกขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย พอสรุปได้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษของเหลือที่เกิดจากกระบวนการผลิต และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน และการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การดำเนินขั้นตอนที่เกี่ยวกับการควบคุม การรวบรวม การขนส่ง การแปรรูป และการกำจัดให้ถูกสุขอนามัย ซึ่งหากไม่มีการเก็บและกำจัดอย่างถูกต้องเหมาะสม จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ต่อชุมชน ได้แก่ มลภาวะต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางดิน น้ำ และอากาศ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ โรคและแมลง การสูญเสียทางเศรษฐกิจ เสื่อมเสียทางทัศนียภาพ ก่อให้เกิดเหตุรำคาญและเกิดเหตุเพลิงไหม้อันเนื่องมาจากการเผาขยะมูลฝอย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน หมายถึง การจัดการด้วยวิธีผสมผสานกันกล่าว คือ ใช้วิธีการลด แยก และการกำจัดขยะรวมถึงการผสมผสานทักษะความรู้ประสบการณ์ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างภาครัฐกิจ หน่วยงานพัฒนาและประชาชนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันหลายมิติ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ดังนั้น โครงการการจัดการขยะควรเป็นส่วนหนึ่งและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดการขยะในชุมชนที่ดีควรเน้นที่การป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2543)

นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย

จากการศึกษานโยบายและกฎหมายด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย พบว่าการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย มีการกำหนดรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยให้เป็นแบบศูนย์กำจัดขยะที่มีการศึกษาออกแบบการก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบและมาตรการการป้องกันปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน และสามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนหลาย ๆ แห่งรวมกัน โดยมีข้อปฏิบัติดังนี้

1. การควบคุมการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชน

2. สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และวิชาการแก่ท้องถิ่นเพื่อให้มีการจัดการ ขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่การเก็บ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยโดยมุ่งเน้นรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน
4. สนับสนุนให้มีกฎระเบียบและกฎเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสิ่งแวดล้อม

“ชุมชน” เป็นคำที่มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวางในลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งความหมายนั้นจะไม่จำกัดแน่นอนตายตัว อาจพิจารณาได้หลายแง่มุม ประเวศ วะสี (2541, หน้า 23) กล่าวว่า “ชุมชน อาจหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน” ในขณะที่ กาญจนา แก้วเทพ (2538, หน้า 89) ได้ให้ความหมายไปถึงกลุ่มคนที่อยู่อาศัยในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความจำเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติจนถึงระดับหมู่บ้าน และระดับเกินหมู่บ้านและผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นชุมชนเดียวกันยังมีการดำรงรักษาคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรมและศาสนาไปยังลูกหลานอีกด้วย สามารถสรุปเป็นแนวทางและระดับของการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดังนี้

1. การจัดการควบคุมดูแลโดยท้องถิ่น หมายถึง การควบคุมดูแลทรัพยากรโดยกลุ่มองค์กรที่มีรากเหง้ามาจากประวัติศาสตร์ดั้งเดิมและเป็นการควบคุมจากผู้ใช้อย่างตรง โดยเน้นว่า ทำอย่างไรทรัพยากรที่นำมาใช้จะสามารถใช้ได้ยาวนาน ๆ ใช้อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับประเภทของทรัพยากร รวมถึงความพยายามที่จะแสวงหาทรัพยากรใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างยั่งยืนมากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การจัดการควบคุมดูแลโดยสังคม หมายถึง การจัดการที่วางอยู่บนหลักการควบคุมดูแลเพื่อผลประโยชน์จากความต้องการของคนส่วนใหญ่ เป็นการควบคุมจากรัฐในรูปแบบของกฎหมายว่าด้วยเหตุผลในการรักษาผลประโยชน์ทางสังคม ทั้งนี้ ยังต้องอาศัยการขัดเกลาสมาชิกให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรและวิธีการใช้อย่างประหยัด ให้เกิดความคุ้มค่าเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นรวมถึงการใช้มาตรการทางกฎหมาย ในการควบคุมกระบวนการอนุรักษ์

ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ เพื่อสร้างความยั่งยืนทางทรัพยากรที่นำมาใช้อย่างเหมาะสมกับจำนวนประชากรที่มีอยู่

กล่าวได้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ที่อาศัยสาขาวิชาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ และทักษะ เพื่อที่มนุษย์จะได้มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใช้ตลอดเวลา และการที่จะจัดสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนได้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคน ซึ่งหลักการที่อยู่บนพื้นฐานว่า มนุษย์ต่างก็ได้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม แม้จะมีได้เป็นผู้สร้างหรือผู้ก่อปัญหาโดยตรง ทุกคนก็ควรต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยทางใดทางหนึ่ง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน

สหประชาชาติ (United Nation, 1978) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ คือ การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนระดับต่าง ๆ คือ

1. ในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรในการให้บรรลุเป้าหมายนั้น

2. ในการปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ โดยสมัครใจ

Erwin (1976, อ้างถึงใน เฉลิม เกิดโมลี, 2543, หน้า 10) กล่าวว่าไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

Frankly (1985, อ้างถึงใน สถาบันพระปกเกล้า, 2544, หน้า 10) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมในมุมมองที่กว้าง ว่า เป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบแนวคิดการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการเข้าร่วมของมวลชนอย่างกว้างขวางในการเลือก การบริหารและการประเมินผลของแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่จะนำมาซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น

คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545, หน้า 20) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงานและร่วมรับผลประโยชน์ โดยวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการและ

การตัดสินใจต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2544, หน้า 35-38) การมีส่วนร่วมที่มีความหมายจริงในชีวิตของผู้คน หมายถึง การที่ประชาชนนับตั้งแต่บุคคลไปจนถึงองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ ที่ประชาชนจัดขึ้นเองสามารถเข้าไปร่วมตัดสินใจหรือค้ำประกันการตัดสินใจในเรื่องที่อยู่ในพื้นที่สาธารณะ รวมทั้งแม้ในพื้นที่ส่วนบุคคลที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะด้วย

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2522, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมนั้นเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทาง การเปลี่ยนแปลงซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการจะต้องมีความตระหนักว่า ต้องปฏิบัติการโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวกลางทำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

กล่าวโดยสรุป ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น นักวิชาการจะมีความเห็นที่สอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า คือ กระบวนการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือประชาชน กับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ดำเนินโครงการ หรือนโยบายสาธารณะ หรือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกี่ยวข้องกับการร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมในกระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประชาชนและผู้ดำเนินโครงการ โดยการให้ข้อมูลต่อประชาชนและประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือนโยบายสาธารณะนั้น ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม

กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมหนึ่ง ๆ อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอนก็ได้ ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมได้หลายลักษณะตามเกณฑ์ที่นักวิชาการกำหนดขึ้น ได้แก่ กรรณิกา ชมดี (2524, หน้า 15) กล่าวว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมมี 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภพณ์

6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

ส่วนแนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล (2527, หน้า 81-91) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้หลายลักษณะ ได้แก่ Cary (1976, p. 144 อ้างถึงใน อคิน ระพีพัฒน์, 2527) กล่าวว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม (Aspects of participation) มี 5 รูปแบบ ได้แก่

1. เป็นสมาชิก (Membership)
2. เป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (Attendance at meetings)
3. เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial contribution)
4. เป็นกรรมการ (Membership on committees)
5. เป็นประธาน (Position of leadership)

นอกจากนี้ Cary ยังได้แบ่งรูปของผู้มีส่วนร่วม ออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ผู้กระทำ (Actor)
2. ผู้รับผลการกระทำ (Recipient)
3. สาธารณชนทั่วไป (Public)

ระดับของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 17) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ ครอบครัว/ ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดย แบ่งเป็น 3

กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี

- 3.1 ตนนมีน้ำหนัการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
- 3.2 ตนนมีน้ำหนัการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
- 3.3 ตนนมีน้ำหนัการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ ในด้านอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วม ตามแนวทางชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้ แบ่งไว้ดังนี้

1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา
2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตนในปัจจุบันคืออะไร
 - 2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง
 - 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ
 - 2.3 ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อ แก้ไขปัญหาที่วางแผนนั้น
 - 2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
 - 2.5 ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ
 - 2.6 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน
 - 2.7 ร่วมรับผลประโยชน์/หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

กล่าวโดยสรุปกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นการกำหนด ความต้องการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ และการติดตามผลงาน โดยเปิดโอกาสให้ได้แสดงความสามารถ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อันจะมีผลกระทบมาถึงตนเอง ชุมชนและสังคม โดยการมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาเรียนรู้ปัญหา การคิดหาวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน การเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ การติดตามและประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้

Koufman (1949 อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์, 2542) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะที่ ประยูร

ศรีประสาธน์ (2542) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ 2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม 3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล และมีความสอดคล้องกับ สุทธิ วรประดิษฐ์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้นำเสนอปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้สรุป แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ
2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้
3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร

แต่ไม่สอดคล้องกับ Leeder (n.d. อ้างถึงใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของตน มีคุณค่าสอดคล้องกับกับผลประโยชน์ของตน มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน สอดคล้องกับสิ่งที่ตนได้มาหรือหวังเอาไว้ และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ต่อเมื่อตนเองได้มีประสบการณ์ที่เป็นอกติต่อเรื่องนั้น ๆ มาแล้ว และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะอำนวยความสะดวก รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลจะกระทำโดยการบีบบังคับหาได้ไม่ นอกจากนี้บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้นช่วยเหลือและจูงใจให้เกิดขึ้น

ในขณะที่เดียวกัน ก็มีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เน้นที่ปัจจัยส่วนบุคคล องค์กรและชุมชน ซึ่งจะเป็ปัจจัยที่เหมาะสมกับการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เช่น สิริพัฒน์ ลากจิตร (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์กรการบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ข้อสรุปประเด็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชนอาสาสมัครด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชน 2. ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกลงให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3. ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคมหมู่บ้าน

สอดคล้องกับ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการทำวิจัยครั้งนี้ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ ได้พบตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร และการติดต่อสื่อสาร 2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยสรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ 2. ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกลงให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3. ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร การติดต่อสื่อสาร กฎระเบียบ การเอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคม 4) ปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาบแก้ว ปัญญาไทย (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับสูง ชุมชนสามารถคัดแยกขยะ การนำขยะไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับสูง พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของชุมชน พบว่า มีการคัดแยกขยะ มีการกำชับสมาชิกในครอบครัวคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขยะเปียกจะบรรจุทิ้งลงถังเทศบาลขยะแห้งบางส่วนนำไปกำจัดโดยการเผา ขยะรีไซเคิลเก็บรวบรวมไว้เพื่อขาย บางส่วนนำกลับมาใช้ใหม่ พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนอย่างถูกต้องอยู่ในระดับสูง และความรู้ความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่า เหตุผลสำคัญที่ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะกับทางเทศบาลเพื่อเป็นการทำให้ชุมชนสะอาดน่าอยู่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นการลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

ปรีชา กุลละวณิชย์ (2548, หน้า 94) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย: ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลแสนภูคาช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย ในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.30 รองลงมา มีความรู้ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 20.10 และมีความรู้ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 29.60 สำหรับ

ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแสนภูดาษ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยแลเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแสนภูดาษ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) =.451 เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก และขนาดของความสัมพันธ์อยู่ในระดับกลาง

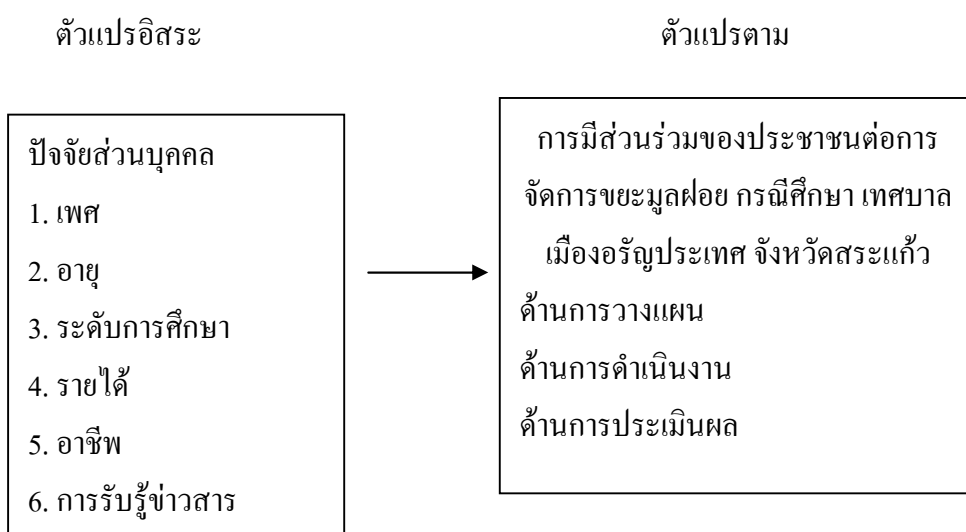
วิชชุด ธนสิทธิ์สวัสดิ์ และพินิจ ดวงจินดา (2551, บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลควนขนุนอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการวางแผนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการใช้ประโยชน์ตามลำดับ เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพในที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และแหล่งข่าวสาร พบว่า รายได้ สถานภาพในที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และแหล่งข่าวสาร มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สำหรับเพศ อายุ สถานภาพการสมรส การประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ปวันพัศจร บัญยะชัยชนะ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะที่อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ไม่มีส่วนร่วม ทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้น ไม่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนในกิจกรรมหรือโครงการ ไม่มีส่วนร่วมในการประชุมและทราบถึงปัญหาสาเหตุ ไม่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนในกิจกรรมหรือโครงการ ไม่มีส่วนร่วมในการประชุมและทราบถึงปัญหาสาเหตุ ไม่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ และไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมหรือโครงการ รองลงมา มีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หรือชักชวนให้ร่วมทำกิจกรรมเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการ ซึ่งดูได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือ โครงการที่ทางเทศบาลเป็นผู้กำหนด คือประชาชนยังไม่มีโอกาสในการเข้าร่วมขั้นตอนการค้นหาปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา การประชาสัมพันธ์หรือชักชวนร่วม

ในโครงการ รวมถึงการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการอย่างแท้จริง ส่วนการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะ จากการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการปัญหาขยะยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ประชาชนไม่เล็งเห็นความสำคัญในการแยกขยะก่อนที่จะนำไปทิ้งหรือกำจัดขยะมีปริมาณมากทำให้เสียเวลา ยากต่อการแยก ขาดแนวทางหรือขาดการส่งเสริมให้ความร่วมมือในการแยกขยะ ขาดงบประมาณและขาดการให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการแยกขยะ ขาดการรณรงค์และการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ รวมไปถึงประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ อาจจะเป็นเนื่องจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ จนก่อให้เกิดการจัดเก็บขยะไม่เท่าเทียมกันในแต่ละพื้นที่ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการจัดเก็บใบไม้และกิ่งไม้ ซึ่งระบุว่าทางเทศบาลไม่ได้จัดเก็บขยะประเภทนี้ เนื่องจากทางเทศบาลได้ทำสัญญาจ้างบริษัทเอกชนให้เข้ามาดำเนินการจัดเก็บขยะ ซึ่งตามสัญญาไม่ได้ระบุให้ดำเนินการเก็บขน เศษ ใบไม้และกิ่งไม้ ดังนั้นบริษัทเอกชนจึงจัดเก็บขยะเพียงอย่างเดียว ซึ่งทางเทศบาลเองก็ไม่ได้มีการสื่อสารกับประชาชนในเรื่องของขยะพิเศษนี้

วีรวรรณ บุญชู (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตเทศบาลเมืองงำ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน จากการศึกษาพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เข้าร่วมกับเทศบาลต่อการจัดการขยะในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะโดยชุมชนหรือครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว การดำเนินการในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้สำรวจศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ แล้ว ได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลการศึกษา พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลสรุปที่ได้รับกับข้อมูลสมมุติฐานที่ตั้งไว้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ผู้ศึกษาใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เทศบาลมีพื้นที่ทั้งหมด 5 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยครัวเรือนทั้งหมด 16,067 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรชาย 8,716 คน จำนวนประชากรหญิง 7,351 คน (เทศบาลเมืองอรัญประเทศ, 2558)

2. กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างเพื่อให้ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2556, หน้า 167) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน

3. นางสาวผกาพรรณ อุดร หัวหน้าฝ่ายบริการสาธารณสุข
เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

4. จำนวนค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of congruence) ของคำถามในแต่ละข้อ ถ้ามี IOC < 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นเนื้อหาไม่ตรงตามที่ต้องการวัด ถือว่าใช้ไม่ได้สร้างขึ้นใหม่ทดแทนกรณีเห็นว่าไม่ครอบคลุม โดยใช้สูตร (ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง, 2556, หน้า 154-156) ดังนี้

$$IOC = \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

R แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

5. นำแบบสอบถามไปลองใช้ (Try out) กับแรงงานในประเทศไทย ซึ่งไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ได้ค่าความเชื่อมั่นทุกข้อมากกว่า 0.05 และค่าความเชื่อมั่นรวมทุกข้อเท่ากับ 0.9176

6. จัดทำแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 390 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยบูรพา ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอรัญประเทศ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 - 31 มกราคม 2558 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3. ทำการวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม รวมทั้งการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ใช้เกณฑ์และแปลความหมาย อยู่ในรูปแบบของคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และทำการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (ไพฑูรย์ โภธิสว่าง, 2556, หน้า 262,358)

แบบสอบถามที่ให้คะแนนแต่ละข้อ โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้

การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
การมีส่วนร่วมระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
การมีส่วนร่วมระดับมาก	ให้	4	คะแนน
การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน

การหาความกว้างของอันตรภาคชั้น

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t- Test ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติ One – way ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม กรณีพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วให้มีประสิทธิภาพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือแจกแจงความถี่ คำนวณเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t- Test และ One – way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนประชาชนทั้งจำนวน
n	แทน	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
P	แทน	ความน่าจะเป็น
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการนำเสนอจำนวนและร้อยละของประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 390 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏในตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 6 พบว่า

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	187	47.95
หญิง	203	52.05
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นเพศชาย 187 คน คิดเป็นร้อยละ 47.95 และ เพศหญิงจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 52.05

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15-20 ปี	36	9.23
21-30 ปี	102	26.15
31-40 ปี	84	21.54
41-50 ปี	98	25.13
51-60 ปี	53	13.59
61 ปีขึ้นไป	17	4.36
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.15 รองลงมาคือ อายุ 41- 50 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.13 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.54 อายุ 51-60 ปี จำนวน 53 คิดเป็นร้อยละ 13.59 อายุ 15-20 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.23 และจำนวนประชากรที่น้อยที่สุดคือ อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	73	18.72
มัธยมศึกษา	124	31.79
อนุปริญญา (ปวช,ปวส)	29	7.44
ปริญญาตรี	156	40.00
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.05
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.79 ระดับประถมศึกษา จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.72 ระดับอนุปริญญา (ปวช,ปวส) จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.44 และประชากรที่มีระดับการศึกษาน้อยที่สุด คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน	22	5.64
10,000-20,000 บาท/เดือน	215	55.13
20,000-30,000 บาท/เดือน	96	24.62
30,000 บาทขึ้นไป/เดือน	57	14.61
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท/เดือน จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 55.13 รองลงมา คือ ระหว่าง 20,000-30,000 บาท/เดือนจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.62 30,000 บาทขึ้นไป/เดือน จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.61 และประชากรที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.64 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	162	41.54
เกษตรกร	5	1.28
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	206	52.82
รับจ้างทั่วไป	17	4.36
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 52.82 รองลงมา คือ รับราชการ/รับวิสาหกิจ จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 41.54 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.36 และจำนวนประชากรที่น้อยที่สุดคือ อาชีพเกษตรกร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.28 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
เอกสารประชาสัมพันธ์	42	10.77
เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารเทศบาล	177	45.38
วิทยุกระจายเสียง	128	32.82
ป้ายโฆษณา	43	11.03
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารกับเจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารเทศบาล จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 45.38 รองลงมา คือ วิทยุกระจายเสียง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.82 ป้ายโฆษณา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.03 และจำนวนประชากรที่น้อยที่สุด คือ เอกสารประชาสัมพันธ์ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.77 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมือง อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย
กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ ดังนี้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม					\bar{x}	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
ด้านการวางแผน									
1. มีการจัดเวทีประชาคมใน เทศบาลเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและให้ เห็นความสำคัญของการคัดแยก ขยะมูลฝอย	0 (0.00)	0 (0.00)	11 (2.82)	182 (46.67)	197 (50.51)	1.52	0.55	น้อย ที่สุด	5
2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน การจัดการขยะ	0 (0.00)	0 (0.00)	3 (0.77)	207 (53.08)	180 (46.15)	1.55	0.51	น้อย ที่สุด	4
3. มีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาเพื่อขอรับบริการ สนับสนุนงบประมาณจากเทศบาล	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (1.03)	212 (54.36)	174 (44.62)	1.56	0.52	น้อย ที่สุด	3
4. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ขยะมูลฝอย	0 (0.00)	0 (0.00)	3 (0.77)	352 (90.26)	35 (8.97)	1.92	0.30	น้อย	1
5. มีการวางแผนในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย	0 (0.00)	0 (0.00)	10 (2.56)	305 (78.21)	75 (19.23)	1.83	0.44	น้อย	2
เฉลี่ยรวมรายด้าน						1.68	0.46	น้อยที่สุด	
ด้านการดำเนินงาน									
1. เข้าร่วมประชุม อบรม ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการ ขยะมูลฝอย	0 (0.00)	0 (0.00)	88 (22.5)	196 (50.26)	106 (27.18)	1.95	0.70	น้อย	3

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม						SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}			
2. มีการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัด	112 (28.72)	208 (53.33)	66 (16.92)	4 (1.03)	0 (0.00)	4.10	0.70	มาก	1
3. มีการจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่หรือจุดซื้อขายขยะมูลฝอยในเทศบาล	0 (0.00)	0 (0.00)	18 (4.62)	322 (82.56)	50 (12.82)	1.92	0.41	น้อย	4
4. มีกิจกรรมการส่งเสริมแนะนำในการร่วมมือจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง	0 (0.00)	0 (0.00)	13 (3.33)	271 (69.49)	106 (27.18)	1.76	0.50	น้อยที่สุด	5
5. ส่งเสริมการนำขยะที่ใช้แล้วนำกลับไปให้ใหม่	0 (0.00)	37 (9.49)	286 (73.33)	19 (4.87)	48 (12.31)	2.80	0.77	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวมรายด้าน						2.51	0.61	น้อย	
ด้านการประเมินผล									
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (1.03)	256 (65.64)	130 (33.33)	1.68	0.49	น้อยที่สุด	4
2. มีการวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผล	0 (0.00)	0 (0.00)	6 (1.54)	256 (65.64)	128 (32.82)	1.69	0.50	น้อยที่สุด	3
3. มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นในการปรับปรุงพัฒนาและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดปริมาณขยะได้	0 (0.00)	52 (13.33)	188 (48.21)	83 (21.28)	67 (17.18)	2.58	0.93	น้อย	1
4. มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.51)	278 (71.28)	110 (28.21)	1.72	0.46	น้อยที่สุด	5
5. มีการนำข้อมูลจากการประเมินผลไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาในครั้งต่อไป	0 (0.00)	0 (0.00)	8 (2.05)	279 (71.54)	103 (26.41)	1.76	0.48	น้อยที่สุด	2
เฉลี่ยรวมรายด้าน						1.89	0.57	น้อย	
เฉลี่ยรวม						2.03	0.55	น้อย	

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่อำเภอเมืองรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.03$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วนั้น พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.51$, $SD = 0.61$) รองลงมาคือ ด้านประเมินผล ($\bar{x} = 1.89$, $SD = 0.57$) และด้านการวางแผน ($\bar{x} = 1.68$, $SD = 0.46$) ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	\bar{x}	SD	t	Sig.
ชาย	187	1.57	0.52	1.50	0.13
หญิง	203	1.48	0.58		
รวม	390				

*($p > .05$)

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ t-Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	24.33	5	4.867	19.68	.000*
ภายในกลุ่ม	94.96	384	.247		
รวม	119.30	389			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบความแตกต่างกันจึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี LSD ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD

อายุ	อายุ					
	15-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
15-20 ปี	-	0.15	0.00*	0.21	0.00*	0.03*
21-30 ปี		-	0.00*	0.79	0.00*	0.00*
31-40 ปี			-	0.00*	0.00*	0.00*
41-50 ปี				-	0.00*	0.00*
51-60 ปี					-	0.67
61 ปีขึ้นไป						-

จากตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามระดับอายุ ด้วยวิธี LSD พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มี 11 คู่ คือ 1. อายุระหว่าง 15-20 ปี กับอายุระหว่าง 31-40 ปี หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 15-20 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนอายุระหว่าง 31-40 ปี 2. อายุ

ตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	23.33	4	5.831	23.39	.000*
ภายในกลุ่ม	95.97	385	.249		
รวม	119.30	389			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี LSD ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา				
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ประถมศึกษา	-	0.00*	0.65	0.00*	0.19
มัธยมศึกษา		-	0.00*	0.95	0.00*
อนุปริญญา			-	0.00*	0.33
ปริญญาตรี				-	0.00*
สูงกว่าปริญญาตรี					-

จากตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธี LSD พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มี 6 คู่ คือ 1. การศึกษาระดับประถมศึกษา กับ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา หมายความว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2. การศึกษาระดับประถมศึกษา กับ การศึกษาระดับ

ปริญญาตรี หมายความว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา กับ การศึกษาระดับอนุปริญญา หมายความว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา

4. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา กับ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี หมายความว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

5. การศึกษาระดับอนุปริญญา กับ การศึกษาระดับปริญญาตรี หมายความว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

6. การศึกษาระดับปริญญาตรี กับ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี หมายความว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	15.49	3	5.162	19.20	.000*
ภายในกลุ่ม	103.81	386	.269		
รวม	119.30	389			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามรายได้ โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี LSD ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD

รายได้	รายได้			
	น้อยกว่า 10,000 บาท	10,000- 20,000 บาท	20,001- 30,000 บาท	30,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่า 10,000 บาท	-	0.00*	0.00*	0.15
10,000-20,000 บาท		-	0.95	0.00*
20,001-30,000 บาท			-	0.00*
30,001 บาทขึ้นไป				-

จากตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธี LSD พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มี 4 คู่ คือ 1. รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท กับ รายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท 2. รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท กับ รายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท 3. รายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท กับ รายได้ 30,001 บาทขึ้นไป หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป 4. รายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท กับ รายได้ 30,001 บาทขึ้นไป หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย
จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.55	3	2.517	8.70	.000
ภายในกลุ่ม	111.74	386	.289		
รวม	119.29	389			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบความแตกต่างกันจึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี LSD ซึ่งปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD

อาชีพ	อาชีพ			
	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร	ประกอบธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	0.00*	0.06	0.00*
เกษตรกร		-	0.01*	0.47
ประกอบธุรกิจส่วนตัว			-	0.00*
รับจ้างทั่วไป				-

จากตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธี LSD พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มี 4 คู่ คือ 1. อาชีพรับราชการ/รับวิสาหกิจ กับ อาชีพเกษตรกร หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/รับวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร 2. อาชีพรับราชการ/รับวิสาหกิจ กับ อาชีพรับจ้างทั่วไป หมายความว่า ประชาชนที่มี

อาชีพรับราชการ/ รับวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป 3. อาชีพเกษตรกร กับ อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว 4. อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว กับ อาชีพรับจ้างทั่วไป หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.87	3	2.29	7.87	.000*
ภายในกลุ่ม	112.42	386	0.29		
รวม	119.29	389			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี LSD ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD

อาชีพ	อาชีพ			
	เอกสาร ประชาสัมพันธ์	เจ้าหน้าที่ เทศบาล	วิทยุกระจายเสียง	ป้ายโฆษณา
เอกสารประชาสัมพันธ์	-	0.00*	0.15	0.05
เจ้าหน้าที่เทศบาล		-	0.00*	0.11
วิทยุกระจายเสียง			-	0.34
ป้ายโฆษณา				-

จากตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร ด้วยวิธี LSD พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มี 2 คู่ คือ 1. เอกสารประชาสัมพันธ์ กับ เจ้าหน้าที่เทศบาล หมายความว่า ประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารจากเอกสารประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่เทศบาล 2. เจ้าหน้าที่เทศบาล กับ วิทยุกระจายเสียง หมายความว่า ประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่เทศบาล มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกับประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารจากวิทยุกระจายเสียง

ตารางที่ 19 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. ประชาชนที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
6. ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากตารางที่ 19 ผลการวิจัย ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและการรับรู้ข่าวสารต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และการรับรู้ข่าวสาร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t- Test และค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการนำเสนอจำนวน และร้อยละของประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 390 คน 1 ผลการศึกษาพบว่าประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นเพศชาย 187 คน คิดเป็นร้อยละ 47.95 และ เพศหญิงจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 52.05 ประชากรส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.15 รองลงมา คือ อายุ 41- 50 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.13 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.54 อายุ 51-60 ปี จำนวน 53 คิดเป็นร้อยละ 13.59 อายุ 15-20 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.23 และจำนวนประชากรที่น้อยที่สุดคือ อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.36 ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.79 ระดับประถมศึกษา จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.72 ระดับอนุปริญญา (ปวช,ปวส) จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.44 และประชากรที่มีระดับการศึกษาน้อยที่สุด คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท/เดือน จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 55.13 รองลงมา คือ ระหว่าง 20,000-30,000 บาท/เดือนจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.62 30,000 บาทขึ้นไป/เดือน จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.61 และประชากรที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.64 ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพ

ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 52.82 รองลงมา คือ รับราชการ/รับวิชากิจ จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 41.54 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.36 และจำนวนประชากรที่น้อยที่สุดคือ อาชีพเกษตรกร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.28 ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารกับเจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารเทศบาล จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 45.38 รองลงมา คือ วิทยุกระจายเสียง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.82 ป้ายโฆษณา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.03 และจำนวนประชากรที่น้อยที่สุด คือ เอกสารประชาสัมพันธ์ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.77 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมือง อรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่อำเภอเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วนั้นพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย รองลงมาคือ ด้านประเมินผล และด้านการวางแผน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีข้อค้นพบ ดังนี้

1.ด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัด มีคะแนนค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นการส่งเสริมการนำขยะที่ใช้แล้วนำกลับไปใช้ใหม่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และการเข้าร่วมประชุม อบรม ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่หรือจุดซื้อขายขยะมูลฝอยในเทศบาลประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ส่วนกิจกรรมการส่งเสริมแนะนำในการร่วมมือจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุด

2.ด้านการประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัด มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับรองลงมา เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงพัฒนาและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดปริมาณขยะรองลงมาเป็นการนำข้อมูลจากการประเมินผล ไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาในครั้งต่อไป ส่วนระดับการมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุด การวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผล การแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย การรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ทัศนศึกษา เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิจัย ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและการรับรู้ข่าวสารต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ทัศนศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ทัศนศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ทัศนศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินงาน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านการประเมินผล ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผน ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ปวันพัชร์ บุญยะชัยชนะ (2552, บทคัดย่อ) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่) ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะอยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วมมากที่สุด ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนในกิจกรรมหรือโครงการ รองลงมา มีส่วนร่วมในระดับน้อย คือมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หรือชักชวนให้ร่วมทำกิจกรรมเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการปัญหาขยะยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ อาจเนื่องมาจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ จนก่อให้เกิดการจัดเก็บขยะไม่เท่าเทียมกันในแต่ละพื้นที่ เช่นเดียวกับผลการวิจัยนี้ แสดงว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนหรือเทศบาล เปิดช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีการจัดเวทีประชาคมในเทศบาลเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะมูลฝอยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดการขยะ ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย มีการวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย จะเห็นได้ว่า เทศบาลเมืองอรัญประเทศให้ความสำคัญ

กับการวางแผนว่าจะเลือกปฏิบัติสิ่งใดนั้น จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านนั้น ๆ น้อย ดังนั้น ควรเริ่มตั้งแต่การวางแผนที่ดี เพื่อสืบเนื่องไปถึง ด้านการดำเนินงาน หากเทศบาลมีการดำเนินงานที่ดี จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างคล่องและประชาชนให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานดีขึ้นไปด้วย

2. จากผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การรับรู้ข่าวสาร พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และการรับรู้ข่าวสารต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศ ไม่ใช่ตัวแปรสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งหญิงและชาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมเดียวกัน สิ่งที่บ่งบอกถึงการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชยุต ธนสิทธิสวัสดิ์ และพินิจ ดวงจินดา (2551, บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลควนขนุนอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ ในที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และแหล่งข่าวสาร พบว่า รายได้ สถานภาพ ในที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และแหล่งข่าวสาร มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สำหรับเพศ อายุ สถานภาพการสมรส การประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ประชาชนในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย

1.2 รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเทศบาลอย่างเร่งด่วน

1.3 เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ถูกต้อง ภายใต้หลักการคือ การลดปริมาณขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด การนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ซ้ำ การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ การปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ยากต่อการกำจัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้นำไปพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอย อีกทั้งผู้บริหารเทศบาลควรเอาใจใส่ดูแล ตรวจสอบคุณภาพระบบการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน

2.2 เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไปพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาอื่น ๆ รวมทั้งเป็นข้อมูลในการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

2.3 ผู้ที่มีความสนใจศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยกรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อาจเลือกศึกษาในองค์กรปกครองท้องถิ่นพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบภาพรวมได้ ตลอดจนเลือกศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพิ่มเติมจากที่ได้ศึกษาแล้วในงานวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

- กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). *พื้นฐานการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2544). *รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2543*. กรุงเทพฯ: กองแผนงานและประเมินผล.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2540). *การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- กรรณิกา ชมดี. (2524). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *การทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน โดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กานแก้ว ปัญญาไทย. (2554). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรค และทางออก*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลิม เกิดโมลี. (2543). *แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ. (2558). *ข้อมูลจากสำนักทะเบียนเทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. สระแก้ว: เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ.
- ชัยญา ผลอนันต์. (2546). *การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล: แนวทางสร้างความพึงพอใจแก่พนักงาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิกส์.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: 598 Print

- นิศย์ สัมมาพันธ์. (2546). *ภาวะผู้นำพลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิกส์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544). *สังคมแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ดีฟวิง.
- เนตรรุ่ง อยู่เจริญ. (2553). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2527). *ทัศนคติบางประการในเรื่องสภาพตลกับการมีส่วนร่วมของชุมชน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ การศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- ประเวศ วะสี. (2541). *บนเส้นทางใหม่การส่งเสริมสุขภาพ อภิวัฒน์ชีวิตแลสังคม*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ปรีชา กุลละวณิชย์. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ กำจัดขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแสนภูคาช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบาย สาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ปรีดา เข้มเจริญวงศ์. (2531). *การจัดการขยะมูลฝอย*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปวันพัชร์ บุญยะชัยชนะ. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่ เทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ไพฑูรย์ โพธิสว่าง. (2556). *การทำวิจัยทางสังคมศาสตร์: หลักการ วิธีปฏิบัติ สถิติ และ คอมพิวเตอร์*. ชลบุรี: กัม อิน.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. (2548). *การวางแผนกลยุทธ์: ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิกส์.
- วิษุต ธนสิทธิสวัสดิ์ และพินิจ ดวงจินดา (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลควนขนุนอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง*. ม.ป.ท.
- วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล. (2540). *TQM Living Handbook: An Executive Summary*. กรุงเทพฯ: บีพีอาร์แอนด์ทีคิวเอ็มคอนซัล.
- วีรวรรณ บุญชู. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตเทศบาล ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศิริพร ขอพรกลาง. (2546). *การบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต*. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย. (2544). *การพัฒนา ระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2544). *ตัวชี้ วัดธรรมภิบาล*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ. (2550). เข้าถึงได้จาก <http://www.masci.or.th>.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2543). *นโยบายและกฎหมายด้านการจัดการมูลฝอยของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: คำปาย อิมเมจจิง.
- สำนักรักษาความสะอาด. (2548). *สไลด์ประกอบการบรรยายเรื่องการจัดการขยะในกรุงเทพมหานคร*. เข้าถึงได้จาก http://www.citynet-ap.org/en/Activities/SUTP/BMA_SWM_ENG.ppt.
- สิริพัฒน์ ลากจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชน*. เข้าถึงได้จาก http://trat.nfe.go.th/trat/topic5_old.php?page=5
- อकिन รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สักดิ์โสภการพิมพ์.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2522). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- United Nations. (1978). *Popular participation in decision making for development*. New York: United Nation Publication.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม**การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว****คำชี้แจง**

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วให้มีประสิทธิภาพ

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

นางสาวกัญต์สินี บุญสม

รหัสสถิติ 56910331

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่าง หน้าคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- 15-20 ปี 21-30 ปี
 31-40 ปี 41-50 ปี
 51-60 ปี 61 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา (ปวช,ปวส) ปริญญาตรี
 สูงกว่า ปริญญาตรี อื่น ๆ

4. รายได้

- ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน 10,000-20,000 บาท/เดือน
 20,000-30,000 บาท/เดือน 30,000 บาทขึ้นไป/เดือน

5. อาชีพ

- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ เกษตรกร
 ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป
 อื่น ๆ

6. การรับรู้ข่าวสาร

- เอกสารประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารเทศบาล
 วิทยุกระจายเสียง ป้ายโฆษณา
 อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่าง หน้าคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในการวางแผน 1. มีการจัดเวทีประชาคมในเทศบาลเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะมูลฝอย					
2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดการขยะ					
3. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาล					
4. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย					
5. มีการวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย					
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 1. เข้าร่วมประชุม อบรม ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย					
2. มีการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัด					
3. มีการจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่หรือจุดซื้อขายขยะมูลฝอยในเทศบาล					

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. มีกิจกรรมการส่งเสริมแนะนำในการร่วมมือจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง					
5. ส่งเสริมการนำขยะที่ใช้แล้วนำกลับไปให้ใหม่					
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย					
2. มีการวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผล					
3. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงพัฒนาและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดปริมาณขยะได้					
4. มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน					
5. มีการนำข้อมูลจากการประเมินผลไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาในครั้งต่อไป					

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์